

GREETJE VAN DEN BERG

De zussen van
Jonathan

Roman

Greetje van den Berg

De zussen van Jonathan

Uitgeverij Zomer & Keuning

1

2022

Er zwemmen twee eenden voorbij, een woerd en een vrouwtje. Ze lijken zich niets aan te trekken van de fijne regen, de druppeltjes glijden langs hun veren naar beneden. Francien Zwiers staat een ogenblik naar het schouwspel te kijken, naar de loodgrijze lucht boven het water achter hun huis. Het is weer zo'n dag.

Landerig pakt ze een paar tijdschriften van tafel, die haar man Robbert gisteravond heeft gelezen. Hoe moeilijk kan het zijn om die even in de lectuurbak onder de tafel te leggen? Haar blik glijdt kort over de onderwerpen die op de cover staan vermeld: 'duurzaam bouwen, de opkomst van tiny houses, superhuizen'. Als eigenaar van een bouwbedrijf leest Robbert alleen vakliteratuur. De bouwwereld is volop aan het veranderen en hij kan niet achterblijven. Ze legt de tijdschriften op hun plek. Boven klinkt het geluid van de stofzuiger. Hun vaste hulp maakt de slaapkamers schoon.

Francien staat toch weer voor het raam. De eenden zwemmen een eind verderop. Ze kan niet goed tegen zulke grauwe dagen. Het idee dat de zomer voorbij is en dat er weer een winter voor haar ligt, maakt haar angstig. Ze begrijpt zelf niet goed waarom. Gelukkig moet ze straks aan het werk. Ze is uitvaartverzorger en gistermiddag was er een overlijden. Ze is tot laat in de avond druk geweest. Aan het begin van de middag gaat ze weer naar de familie toe om met hen te overleggen over hun wensen op het gebied van de uitvaart en alles wat daarbij komt kijken.

In deze baan is geen dag hetzelfde. Ooit studeerde ze aan de hotelschool, en jarenlang heeft ze ook met veel plezier in een ho-

tel gewerkt. Toen haar dochter Merlinde naar Groningen vertrok voor haar studie, bekroop haar het gevoel dat het voor haar ook tijd werd voor iets anders. Ze had geen idee wat ze wilde. Dat veranderde na het plotselinge overlijden van een goede vriend. Zijn vrouw was helemaal van de kaart, en aangezien hun huwelijk kinderloos was gebleven, stond ze er alleen voor bij de zaken die geregeld moesten worden voor de begrafenis. Ze had Francien gevraagd om te helpen, en zo had ze gezien hoe belangrijk, maar ook hoe veelzijdig het vak van uitvaartverzorger was. Op internet had ze nog meer informatie gezocht, en kort daarna had ze gesolliciteerd bij een grote uitvaartonderneming in de buurt. Ze vond het werk mooi, maar de manier waarop er werd gewerkt beviel haar niet. Het draaide te veel om financiën, en zo had ze zich dat niet voorgesteld. Langzaam maar zeker groeide ze toe naar het moment dat ze besloot dat ze voor zichzelf wilde beginnen. Daarvoor was een opleiding zelfstandig uitvaartverzorger vereist. Het was pittig naast haar baan, maar ze zette door en behaalde haar diploma. Een jaar daarna vestigde ze zich als zelfstandig uitvaartondernemer.

Ze had er geen spijt van. Soms vond ze het zwaar, vooral als er rond de jaarwisseling veel uitvaarten waren, maar meestal haalde ze veel voldoening uit haar werk. Ze merkte dat ze echt iets betekende voor mensen in een verdrietige en kwetsbare periode van hun leven.

Haar zus Margot had er een heel andere mening over. ‘Je kwelt jezelf,’ had ze beslist gezegd toen Francien haar op de hoogte had gesteld van haar plannen. ‘Je kunt wel zeggen dat het niet zo is, maar ik weet het bijna zeker.’ Francien had het stellig ontkend. Hoe kwam Margot erop? Ze probeerde haar beweegredenen uit te leggen, maar die ketsten af op een muur van ongeloof. Hun moeder reageerde wat voorzichtiger, en had alleen gevraagd of dit wel echt was wat ze wilde.

Die twijfel was gebleven, ook al deed ze het werk al een paar jaar en deelde Francien vaak anekdotes en verhalen met hen. Mar-

got zei het niet langer hardop, maar Francien zag het aan haar lichaamstaal en ze voelde het door een zogenaamd grappige opmerking heen.

Het is tijd voor koffie, ziet ze op de strak vormgegeven wandklok. Dat roept ze ook naar boven, waar de hulp net de stofzuiger het zwijgen op heeft gelegd. Wanneer ze de koffiemachine aanzet, hoort ze de vrouw al naar beneden komen. Een espresso voor zichzelf, een latte macchiato voor de hulp. Alles is tegenwoordig in een handomdraai gefikst.

Wanneer ze gaat zitten, ziet ze door de openstaande lamellen voor het raam een grijze bus over de brug rijden, die de overkant van het water verbindt met de luxe nieuwbouwwijk waarin ze wonen. Ze besteedt er geen aandacht aan, probeert haar aandacht bij de verhalen van haar hulp te houden, terwijl haar gedachten al wegglijden naar de komende begrafenis. De familie wenst na de gang naar de begraafplaats een soort van receptie met hapjes en drankjes, omdat hun overleden man en vader dat als een van zijn wensen had aangegeven. Ooit hielden mensen het bij koffie en een plak cake. Tegenwoordig worden er steeds hogere eisen gesteld. Het voelt voor haar als een uitdaging om een goede locatie te vinden, die aan de wensen van de nabestaanden kan voldoen. In de loop der tijd heeft ze haar vaste adressen met wie ze goede contacten onderhoudt. Het lastigste blijft om een horecagelegenheid of zaal te vinden die op de gewenste tijd vrij is.

De muzikale melodie van hun voordeurbel maakt abrupt een eind aan haar gedachten en aan het verhaal van haar hulp.

Francien fronst haar wenkbrauwen. Wie kan dat zijn? 'Ik verwacht geen bezoek,' zegt ze als ze opstaat, en haar blik zoekt die van haar hulp alsof de oudere vrouw haar wijzer zal kunnen maken. Ze denkt aan de auto die ze net over de brug heeft zien komen, ze pijnigt haar hersens of ze iemand kent die in zo'n grijze auto rijdt, maar ze weet niemand te bedenken. Een blik naar buiten leert haar dat de parkeerplaats voor hun huis leeg is.

Als ze de deur opent, ziet ze twee volkomen onbekende mensen, een man en een vrouw, die ze allebei rond de veertig schat. Vragend kijkt ze hen aan. ‘Ja?’

De vrouw doet het woord. Haar gezicht is helemaal naturel op haar knalrode lippen na. ‘Ik ben Antje Smelders en dit is mijn collega Joep Oldenbeuving.’ De namen zeggen haar niets, maar er is iets wat haar onrustig maakt. Joep knikt haar bemoedigend toe als ze even zijn richting uit kijkt, alsof hij haar onrust aanvoelt. Die neemt nog toe als Antje vertelt dat ze bij een landelijke krant werken en nog voordat zijn naam valt, weet Francien al over wie dit zal gaan.

Onwillig knikt ze als Antje informeert of zij Francien Zwiers is, de zus van Jonathan Zwiers die dertig jaar geleden niet meer thuis is gekomen na zijn werk op de boerderij, en van wie sindsdien elk spoor ontbreekt.

De zus van Jonathan, dat is ze nu al dertig jaar, al is het lang geleden dat iemand die vraag aan haar stelde.

‘We zijn bezig met een podcast over deze zaak, en we hopen dat we op een of andere manier een spoor vinden dat ons meer duidelijkheid geeft over de gebeurtenissen van die bewuste avond. Misschien vinden we nieuwe aanwijzingen waardoor we beter begrijpen wat er met uw broer is gebeurd.’ Joep heeft een stap naar voren gedaan. ‘Zouden we daarvoor met u kunnen praten?’

‘Nee!’ Ze heeft ineens haar stem weer terug. ‘Geen sprake van. We hebben er lang genoeg verdriet en ellende van gehad. Ik wil dit niet meer oprakelen!’

‘Ook niet als u daardoor na al die jaren misschien meer duidelijkheid krijgt?’

Gedecideerd schudt ze haar hoofd. ‘Nee, het spijt me. Ik kan en wil jullie niet verder helpen. Laat deze zaak alsjeblieft rusten. Dat is voor iedereen het beste.’

Ze ziet de teleurstelling op hun gezichten als ze resoluut de voordeur sluit. Heel stil blijft ze staan en ze luistert naar de geluiden

aan de andere kant. Er wordt op gedempte toon gepraat. Ze vangt flarden op: ‘We kunnen toch... Als we nu...’

Wanneer de stemmen zich langzaam maar zeker verwijderen, slaakt ze een zucht van verlichting, maar haar handen beven, haar lichaam, haar hart, alles beeft.

De zus van Jonathan.

Francien leunt tegen de muur. Vanuit de kamer klinkt het geluid van de hulp die haar lege koffiekopje oppakt en naar de open keuken brengt. Even later komt ze de gang in, een beetje onzeker. Kennelijk heeft ze iets meegekregen van het gesprek. ‘Ik ga het boven even afmaken,’ zegt ze, en snel glipt ze de trap op.

Francien knikt. Ze strijkt haar donker geverfde haren achter haar oren. Volgens Margot maakt die donkere kleur haar gezicht streng, maar Robbert vindt het mooi en daarin komt ze hem tegemoet. Hij houdt ook al niet van haar klassieke boblijn die ze op kinlengte draagt. Liever zag hij dat ze het net zo lang droeg als Margot, wiens blonde krullen over haar schouders vallen. Robbert krijgt in veel zaken zijn zin, maar hierin houdt Francien geen rekening met hem. Als ze haar haren langer draagt, lijkt het lijsig. Margot heeft veel makkelijker haar dan zij. Jonathan had dat ook. Dezelfde blonde krullen die hun vader in zijn jeugd had. Bij hem waren ze later in korte tijd grijs geworden.

Margot, ze moet Margot bellen. Als er iemand is die zal begrijpen waarom ze nu zo overstuur is, is het haar zus wel. Margot heeft haar atelierdag, zoals ze dat zelf noemt. Ze werkt thuis, maar het loopt tegen lunchtijd en met een beetje geluk heeft ze pauze en neemt ze haar telefoon op. Margot moet gewaarschuwd worden. Als ze achter haar adres kunnen komen, zal het ook geen probleem zijn om dat van Margot te vinden. Haar zus zal er nog meer moeite mee hebben dan zij. Ze heeft zelfs de achternaam van haar man aangenomen om maar van de naam Zwiers af te zijn. Het liefst zou ze nooit meer herinnerd worden aan die vreselijke dagen in hun leven, die een einde aan hun jeugdige onbezorgdheid maakten.

Francien weet dat het zo niet werkt. De verdwijning van Jonathan hangt als een donkere schaduw over hun leven.

Ben jij een zus van Jonathan? Onbewust schudt Francien haar hoofd. Het zal nooit ophouden, niet voor hen, niet voor hun moeder. Mama... Stel je voor dat ze haar benaderen? Francien krijgt het er warm van. Ze moet er niet aan denken.

Snel grijpt ze haar telefoon uit de achterzak van haar broek en kiest het nummer van Margot. Het duurt even voordat ze haar stem hoort. In gedachten ziet ze voor zich hoe haar zus er nu bij staat, gehuld in een oude trui op een strakke spijkerbroek, met haar hoofd nog bij het schilderij waaraan ze werkte. Misschien heeft ze net foto's gezocht. Vaak maken foto's onderdeel uit van haar werk, ze lopen over in de figuren die ze schildert. Zij weet dat Jonathan ook vrijwel altijd aanwezig is, soms in een object, of in een kledingstuk dat ooit van hem was, of in een deel van een oude foto waar hij op staat. Nauwelijks zichtbaar voor de argeloze kijker, maar zo aanwezig voor hen. Het heeft geen zin om een andere achternaam aan te nemen of te verhuizen naar een andere plaats. Jonathan blijft in hun hart en in hun hoofd.

Margot klinkt opgewekt. Kennelijk heeft ze een productieve morgen gehad. Francien voelt zelf haar hoge ademhaling, ze merkt de paniek in haar stem op als ze verslag doet van het onverwachte en vooral onaangename bezoek. 'Ik wil je waarschuwen,' eindigt ze haar verhaal. 'Ze zullen jouw adres vast ook hebben, en anders vinden ze het wel. Als er een grijze bus voor je huis stopt, doe dan niet open.'

Francien verwacht nu dat Margot instemmend zal reageren, dat ze het helemaal eens zal zijn met de manier waarop ze de twee journalisten heeft afgepoeierd. Op geen enkele wijze is ze voorbereid op de reactie van haar zus.

'Francien, heb je dat echt zo gezegd? Waarom heb je die kans niet aangegrepen om jouw verhaal te vertellen? Je had kunnen vragen of we dat samen mochten doen.'

Het klinkt verwijtend, zo komt het in ieder geval op Francien over, en even is ze met stomheid geslagen. Hoe kan het dat Margot zo onverwacht reageert?

Ze hadden toch alles samen doorgemaakt? Waarom laat ze haar nu vallen? Komt het doordat ze graag in de belangstelling staat? Denkt ze dan niet aan mama? Beseft ze wel dat die lui ook zomaar bij haar voor de deur kunnen staan?

Ze heeft zelf niet in de gaten dat ze veel harder praat dan normaal. Ze hoort niet dat de hulp naar beneden komt en even later zegt dat ze naar huis gaat. Ze zoekt woorden om haar beslissing kracht bij te zetten, om Margot aan haar kant van het verhaal te krijgen, maar helemaal niets lijkt haar zus te overtuigen.

Margot is erbij gaan zitten. Aan de andere kant van de lijn klinkt de opgefokte stem van haar oudere zus. Ze begrijpt er niets van. Wat is er zo verkeerd aan haar voorstel om het gesprek met die journalisten aan te gaan? Zijn ze op sensatie uit, zoals Francien nu beweert? Zouden ze in dat geval bij haar aan de deur hebben gestaan? Het lijkt er meer op dat ze de waarheid willen achterhalen. Zou dat na dertig jaar nog kunnen? Op papier is Jonathan officieel al gestorven, haar hoop heeft het opgegeven. Hoelang is het geleden dat Francien zei dat ze ook niet meer geloofde dat hij nog in leven was? Alleen in het hart van hun moeder heeft de hoop zich niet het zwijgen op laten leggen. Voor een moeder zal het waarschijnlijk nooit een optie zijn om die gedachte toe te laten. Hoop is het laatste wat in haar sterft.

‘Francien, hebben die mensen ook naar mij gevraagd?’ wil ze weten.

‘Daar heb ik hun de kans niet voor gegeven,’ snauwt Francien. ‘Ik snap echt niet wat je bezielt. Wilden we allebei ons verleden niet achter ons laten? Jij nog meer dan ik. Jij gaat niet meer met de achternaam Zwiers door het leven. Jij –’

‘Laten we er een andere keer eens rustig over praten,’ stelt Mar-

got voor. ‘Ik heb straks een afspraak en we moeten dit allebei een beetje laten bezinken. Heb je het woensdag erg druk? Anders kan ik misschien ’s avonds een borrel bij je komen drinken?’

Ze vraagt niet of Robbert dan thuis is. Ze weet dat hij altijd laat is. Aan hun fraaie woning op een van de mooiste plekken binnen de gemeente hangt een prijskaartje, zowel op financieel als op persoonlijk gebied.

‘Ja, dat lijkt me goed,’ bindt Francien meteen in. ‘Een uur of acht?’

Dat tijdstip zetten ze allebei in de agenda.

‘Ik hoop dat je er tegen die tijd weer anders over denkt.’ Francien vindt het nodig om dat nog even te zeggen, maar Margot negeert haar opmerking. Ze drukt haar telefoon uit als ze goeiendag heeft gezegd en blijft zitten, terwijl haar blik peinzend over het grote doek voor haar glijdt. Waar komt die plotselinge drang om haar verhaal met een paar journalisten te delen vandaan?

Haar zus heeft gelijk. Er is een moment in hun leven geweest waarop ze tegen elkaar zeiden dat het genoeg was. Ze wilden niet langer de irreële hoop koesteren dat Jonathan nog leefde, dat hij op een dag terug zou komen. Hun leven ging door. Bij haar huwelijk met Han had ze de achternaam Valkema aangenomen. Zo meende ze dat ze niet langer in verband zou worden gebracht met Jonathan Zwiers. Ze weet best dat het haar niet is gelukt om hem los te laten. Hij is niet uit haar leven verdwenen, op elk schilderij zijn sporen van hem te vinden, ook als ze zich voorneemt om los te laten. Een soort innerlijke drang overweldigt haar keer op keer. Jonathan moet verschijnen, of ze nu wil of niet.

Waarom wil ze met die journalisten praten? Hun ervaringen op dat gebied zijn belabberd. Verbeeldt ze zich nu dat ze voor deze podcast grondig en eerlijk onderzoek gaan doen? Gloeit de hoop werkelijk weer op dat zij in staat zullen zijn om nieuwe feiten over Jonathan boven water te halen? Dertig jaar na dato?

Jonathan, haar broer en de oudste van het stel, zoals haar moe-

der vroeger altijd zei. De avond waarop hij spoorloos verdween, staat nog in haar geheugen gegrift. Ze herinnert zich de rode trui die ze droeg, en die eigenlijk van Francien was, het programma *NOVA* op televisie, waar haar vader naar had gekeken en dat net was afgelopen. Ze weet dat haar moeder de gordijnen open wilde houden omdat Jonathan nog niet thuis was. Ze kan zo het gevoel oproepen van het moment dat haar vader naar de familie Mattheeuwsen belde van de boerderij waar Jonathan werkte. Ze ziet zijn bezorgde gezicht voor zich toen bleek dat Jonathan allang thuis had moeten zijn, ze kan nog de paniek in zijn stem horen toen bleek dat de motor van Jonathan vlak naast hun boerderij op de weg stond.

Het was op dat moment dat alles veranderde. De tintelende verwachting van haar jeugd maakte plaats voor een donker gewicht dat op al haar ingewanden drukte.

Bizar, dat ze dat gevoel na al die jaren nog zo kan oproepen.

Wanneer het verleden onverwachts aanklopt, komt de band tussen twee zussen onder druk te staan...

Op een avond in 1992 verdwijnt Jonathan Zwiers spoorloos wanneer hij vanaf zijn werk naar huis vertrekt. Na dertig jaar leeft zijn familie nog altijd met een groot vraagteken. Jonathans moeder Jolanda en zijn zussen Francien en Margot proberen allemaal op hun eigen manier het verdriet en gemis een plekje te geven. Tot er op een dag twee journalisten op de stoep staan. Ze werken aan een podcast over de vermissingszaak en hopen eindelijk duidelijkheid te krijgen over wat er die bewuste avond is gebeurd. Francien wil hier niets van weten en weigert mee te werken, maar Margot is juist blij met de kans hun verhaal te vertellen. Al snel staat Francien machteloos tegenover de herinneringen die ze zo lang heeft proberen te verdringen...

Greetje van den Berg heeft al meer dan zestig romans op haar naam staan. *De zussen van Jonathan* is een intrigerende roman over familiebanden en hoe je vrede kunt sluiten met verlies zonder alle antwoorden te hebben.

Romanserie

ISBN 978 90 2055 476 2 NUR 344

9 789020 554762 >

www.romanserie.nl